

ΑΥΤ. 16/2021

**Αυτεπάγγελτη Τοποθέτηση
Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων
ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων
και ως Εθνική Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων,
αναφορικά με την εξάλειψη των ρατσιστικών περιστατικών
από το ποδόσφαιρο και ευρύτερα από το χώρο του
αθλητισμού**

Ερευνών Λειτουργός: Κυριάκος Κυριάκου

Λευκωσία, 31 Δεκεμβρίου 2021

**Αυτεπάγγελτη Τοποθέτηση
αναφορικά με την εξάλειψη των ρατσιστικών περιστατικών από το
ποδόσφαιρο και ευρύτερα από το χώρο του αθλητισμού**

Εισαγωγή - Γεγονότα:

1. Αφορμή για την παρούσα αυτεπάγγελτη Τοποθέτηση αποτελεί το πρόσφατο **ρατσιστικό περιστατικό εναντίον ποδοσφαιριστή** κατά τη διάρκεια ποδοσφαιρικού αγώνα του Πρωταθλήματος Α' Κατηγορίας, όταν από την κερκίδα των οπαδών της αντίπαλης ομάδας, ακούστηκαν **κραυγές πιθήκου απευθυνόμενες προς το πρόσωπό** συγκεκριμένου ποδοσφαιριστή, **ένεκα του χρώματος και της φυλετικής καταγωγής του.**
2. Παρότι το υπό αναφορά περιστατικό ήταν **μεμονωμένο**, καθότι στην εκφορά της συγκεκριμένης μορφής ρατσιστικού λόγου μετείχε μόνο μικρή μερίδα οπαδών και όχι το σύνολο των φιλάθλων της συγκεκριμένης ομάδας, δεν παύει να συνιστά **καταδικαστέα ρατσιστική συμπεριφορά, προσβολή και επίθεση** εναντίον του συγκεκριμένου προσώπου, στον **απόηχο μιας ακόμη χρονιάς που μας αποχαιρετά με πανδημία και σεισμό για ολόκληρη την ανθρωπότητα.**
3. Στην προκειμένη περίπτωση, ο **Αθλητικός Δικαστής της ΚΟΠ**, με απόφαση του που γνωστοποιήθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2021, **χαρκτήρισε ως ρατσιστική τη συμπεριφορά** που επέδειξαν οι οπαδοί της συγκεκριμένης ομάδας *«...με αναφώνηση μηνυμάτων που έθιγαν και/η μείωναν την αξιοπρέπεια των έγχρωμων ποδοσφαιριστών της αντίπαλης ομάδας...»* και επέβαλε, δυνάμει των σχετικών Πειθαρχικών Κανονισμών της ΚΟΠ, πρόστιμο στην εμπλεκόμενη ομάδα.
4. Για το λόγο αυτό χαιρετίζω τον χειρισμό του οποίου έτυχε το υπό αναφορά περιστατικό, καθότι **δεν θα πρέπει, δε ουδεμία περίπτωση, να επιδεικνύεται ανοχή σε ρατσιστικές και προσβλητικές συμπεριφορές**, οι οποίες δυνατό να συμπαράσourn ανυποψίαστους φιλάθλους.
5. Επί τούτου, υπενθυμίζω την **αυτεπάγγελτη παρέμβαση¹ το 2020**, υπό την αρμοδιότητα ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, αναφορικά με **παρόμοιας φύσης ρατσιστικό περιστατικό** που είχε εκτυλιχθεί εναντίον ποδοσφαιριστή, στην οποία είχε επισημανθεί η ανάγκη για μηδενική ανοχή στον ρατσισμό, τόσο στον χώρο του αθλητισμού, όσο και στην κοινωνία γενικότερα .
6. Πλην όμως και ενόψει της **επανάληψης τέτοιων ρατσιστικών φαινομένων** στο χώρο του ποδοσφαίρου, θα πρέπει για ακόμη μια φορά να επισημανθεί η **ευθύνη της Πολιτείας για την πρόληψη, καταπολέμηση και αποτροπή** φαινομένων ρατσισμού και διακρίσεων, ανεξαρτήτως της πηγής και του δέκτη τους, σε μια περίοδο που αρχές και αξίες διεκδικούν δυναμικά την επικράτηση τους.

¹ [ΑΥΤ. 4/2020, ημερομηνίας 5 Μαρτίου 2020](#)

Νομικό Πλαίσιο - Πλαίσιο Προστασίας:

7. Διεθνείς οργανισμοί, όπως ο **ΟΗΕ**, το **Συμβούλιο της Ευρώπης** και το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**, έχουν κατ' επανάληψη καλέσει τα κράτη να λάβουν **μέτρα για την πρόληψη και καταπολέμηση φαινομένων ρατσισμού, ξενοφοβίας και μισαλλοδοξίας στο χώρο του αθλητισμού**, ιδίως στο ποδόσφαιρο, για την **εξάλειψη όλων των εκφάνσεων και μορφών ρατσισμού και διακρίσεων**.
8. Η Ειδική Εισηγήτρια του ΟΗΕ για τις σύγχρονες μορφές ρατσισμού, τις φυλετικές διακρίσεις, την ξενοφοβία και τη σχετική μισαλλοδοξία, έχει επισημάνει ότι η πιο συνήθης μορφή ρατσιστικής επίθεσης στο χώρο του **αθλητισμού** είναι η **επίδειξη ρατσιστικών πανό και σημαιών**, ενώ φέρει ως παραδείγματα αντίστοιχων ρατσιστικών συμπεριφορών στην Ευρώπη, τη **ρίψη μπανανών και την εκστόμιση ήχων μαϊμούς** προς ποδοσφαιριστές αφρικανικής καταγωγής κατά τη διάρκεια ποδοσφαιρικών αγώνων.
9. Η δε **Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI)**, έχει χαρακτηρίσει την έλλειψη επίγνωσης για την ύπαρξη και τη σοβαρότητα φαινομένων ρατσισμού και ρατσιστικών διακρίσεων στον αθλητισμό και τη μη δημόσια δέσμευση για την εξάλειψή του φαινομένου, ως ένα **από τα μεγαλύτερα προβλήματα για την καταπολέμηση του ρατσισμού στον αθλητισμό**.
10. Προς την ίδια κατεύθυνση έχει τοποθετηθεί και, ο **Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA)** στην Έκθεσή του με θέμα «*Ρατσισμός, εθνοτικές διακρίσεις και κοινωνικός αποκλεισμός στον αθλητισμό*», ο οποίος συστήνει, μεταξύ άλλων, στις εθνικές και τοπικές αρχές, την **ανάπτυξη αποτελεσματικών τρόπων παρακολούθησης των κρουσμάτων ρατσισμού και των διακρίσεων** στον αθλητισμό, σε στενή συνεργασία με τις αθλητικές ομοσπονδίες, ως επίσης και τη **συμμετοχή των εθνικών Φορέων Ισότητας** στην αντιμετώπιση του ρατσισμού και των διακρίσεων στον αθλητισμό.
11. Στο δε Παγκόσμιο Οδηγό για τις Διακρίσεις στο Ποδόσφαιρο που εξέδωσαν από κοινού η **Διεθνής Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου (FIFA)** και το **Δίκτυο FARE** το 2018, επισημαίνεται ότι η **μίμηση ήχων ή χειρονομιών πιθήκων** από τους οπαδούς εντός των γηπέδων, συνιστά **εκ των συχνότερων και επαναλαμβανόμενων μορφών στοχοποίησης συγκεκριμένων ανθρώπων ένεκα των φυλετικών χαρακτηριστικών τους**.
12. Σε εθνικό επίπεδο, σχετικός είναι ο **περί της Πρόληψης και της Καταστολής της Βίας στους Αθλητικούς Χώρους Νόμος [Ν.48(Ι)/2008]**, ο οποίος απαγορεύει, μεταξύ άλλων, την τοποθέτηση, χρήση και προβολή ρατσιστικών, υβριστικών, πολιτικών και κομματικών συμβόλων ή συνθημάτων που μπορούν να προσβάλουν την ιστορική μνήμη, ως επίσης

την εκστόμιση ρατσιστικών συνθημάτων, τις ρατσιστικές δηλώσεις ή ομιλίες και τις άσεμνες, υβριστικές ή ρατσιστικές ομιλίες, τραγούδια ή συνθήματα.²

13. Με βάση δε, τους **Πειθαρχικούς Κανονισμούς της Κυπριακής Ομοσπονδίας Ποδοσφαίρου (ΚΟΠ)**, όταν η συμπεριφορά των οπαδών, οργανωμένων συνδέσμων ή φιλάθλων ενός σωματείου «...προσβάλλει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, προβαίνει σε ανάρτηση ή επίδειξη ή αναφώνηση ή αναγραφή φυλετικών, ρατσιστικών, υβριστικών ή, θρησκευτικών, και γενικά μηνυμάτων που θίγουν ή μειώνουν την αξιοπρέπεια του ατόμου ή των Εθνικών και Κρατικών συμβόλων, λαβάρων ή την ιστορία ή την κρατική υπόσταση της Κυπριακής Δημοκρατίας...» επιβάλλεται τιμωρία στο σωματείο, ενώ, συγχρόνως, απαγορεύονται «...όλες οι μορφές της ιδεολογικής, πολιτικής και θρησκευτικής προπαγάνδας...».³

Διαπιστώσεις:

14. Παρά την ύπαρξη του **οικείου νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου όπως έχει αναφερθεί ανωτέρω, τα οποία διασφαλίζουν την πρόληψη και παρέχουν τα εχέγγυα για την καταπολέμηση φαινομένων ρατσισμού** στους αθλητικούς χώρους, εντούτοις στην πράξη φαίνεται ότι εξακολουθούν να ανακύπτουν περιπτώσεις ρατσισμού και απαγορευμένων συμπεριφορών εντός των αθλητικών χώρων, ενώ συναφές με το επίμαχο ρατσιστικό επεισόδιο και εξίσου καταδικαστέα, είναι και η ανάρτηση στις κερκίδες **συμβόλων ολοκληρωτικών καθεστώτων** τα οποία, είτε αιματοκύλησαν την ανθρωπότητα, είτε προέβηκαν σε ειδεχθή εγκλήματα και γενοκτονίες, ακόμη και εναντίον του ίδιου του λαού τους.
15. Τέτοια σύμβολα, τα οποία **προάγουν την αμφισβήτηση εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας, και υποκινούν το μίσος** κατά συγκεκριμένων ομάδων του πληθυσμού, δεν πρέπει επίσης, να έχουν θέση ούτε στο χώρο του αθλητισμού, αλλά ούτε και ευρύτερα.
16. Η ανεκτικότητα, ο σεβασμός και η αναγνώριση του δικαιώματος όλων ανεξαιρέτως των ανθρώπων σε ισότιμη και αξιοπρεπή συμμετοχή στην κοινωνία, σε όλες τις εκφάνσεις της, συνιστούν τα θεμέλια ώστε η συγκεκριμένη κοινωνία να δύναται να χαρακτηριστεί ως δημοκρατική.
17. Άλλωστε η υβριστική **«αντίληψη της φυλετικής ανωτερότητας, απομυθοποιείται με τον αθλητισμό»** όπως ρητά αναφέρει ο ΟΗΕ,⁴ και καθίσταται σημαντικό και πρακτικό εργαλείο για την καταπολέμηση του ρατσισμού, ενώ ταυτόχρονα, χρησιμοποιείται ως **θετικό παράδειγμα κοινωνικής αποδοχής**, μέσα από την εικόνα πολυεθνικών ομάδων που εκπροσωπούν ένα έθνος και ανταγωνίζονται για έναν κοινό στόχο.

² Άρθρο 72 του Ν. 48(Ι)/2008

³ Κανονισμός 11.1 των Πειθαρχικών Κανονισμών της ΚΟΠ

⁴ Γενική Συνέλευση ΟΗΕ, *Combating racism, racial discrimination, xenophobia and related intolerance and the comprehensive implementation of the follow up to the Durban Declaration and Programme of Action*, A/69/340, 22 Αυγούστου 2014

18. Επειδή δε «...ο αθλητισμός είναι ο καθρέφτης της κοινωνίας και ως εκ τούτου δεν είναι απρόσβλητος από τη βία, το ρατσισμό και τη ρητορική μίσους, τα οποία προκαλούν ολοένα και μεγαλύτερη ανησυχία... η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) έχει επισημάνει ότι περιπτώσεις ρητορικής μίσους είναι πιο συχνές στα ομαδικά αθλήματα και σε μεγάλο βαθμό έχουν ως αποδέκτες αθλητές μαύρου χρώματος, μέλη της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας, τους Ρομά και γενικότερα μέλη των εθνικών μειονοτήτων...» **όπως μόλις πρόσφατα υπογράμμισε το Συμβούλιο της Ευρώπης.**
19. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, **παρόμοια ρατσιστικά φαινόμενα** κατά τη διάρκεια των ποδοσφαιρικών αγώνων, **εξακολουθούν να ανακύπτουν** σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες όπως (Αγγλία, Ιταλία) ενώ στην περίπτωση της Κύπρου, πρόκειται για **το τρίτο τουλάχιστον ρατσιστικό περιστατικό που σημειώνεται τα τελευταία χρόνια** κατά τη διάρκεια ποδοσφαιρικού αγώνα.

Συμπεράσματα - Εισήγηση:

20. Η πανδημία του ιού COVID-19, ως άλλος «**παγκόσμιος πόλεμος**» **επιβεβαίωσε πως η ανθρωπότητα δεν θα πρέπει και δεν μπορεί να επιτρέψει διάκριση λόγω φυλής, χρώματος, θρησκείας, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής και συνάμα πως μόνο ενωμένη μπορεί να αναχαιτίσει κάθε εχθρό ορατό ή αόρατο .**
21. Ως εκ τούτου και ο χώρος του αθλητισμού ως αντανάκλαση της κοινωνίας και της ανάγκης για ενότητα, δεν θα πρέπει να επιτρέψει οποιαδήποτε εκδήλωση ρατσιστικής συμπεριφοράς και διακρίσεων εντός του χώρου του.
22. Με την ευκαιρία του αποχαιρετισμού του 2021, με όλα όσα μας στιγμάτισαν, προβλημάτισαν και μας «ανάγκασαν» να αναθεωρήσουμε και να θυμηθούμε αξίες και ήθη ,δεν θα μπορούσα να μην υιοθετήσω την **σύσταση του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) προς τα κράτη για την ανάπτυξη αποτελεσματικών τρόπων παρακολούθησης των κρουσμάτων ρατσισμού και των διακρίσεων στον αθλητισμό, σε στενή συνεργασία με τις αθλητικές ομοσπονδίες.**
23. Γιατί κρούσματα δεν έχουν μόνο οι πανδημίες οι οποίες αναγνωρίζονται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, κρούσματα έχουν και οι πανδημίες που ανυποψίαστα και αθόρυβα σπέρνουν τον υιό της διάκρισης και του ρατσισμού που χωρίς την παρακολούθηση θα μας οδηγήσουν ενώπιον μη ανατρεψίμου αποτελέσματος.
24. Με γνώμονα τα πιο πάνω, η παρούσα Τοποθέτηση αποστέλλεται στον **Κυπριακό Οργανισμό Αθλητισμού**, για **προβληματισμό** και για την εκ μέρους του **εντατικοποίηση των ενεργειών, προσπάθειών και παραστάσεων** προς τις αρμόδιες Ομοσπονδίες και τα σωματεία, με στόχο,

αφενός την **εξάλειψη του ρατσισμού, των διακρίσεων και της μισαλλοδοξίας** από το από το ποδόσφαιρο και ευρύτερα από το χώρο του αθλητισμού, ως αντανάκλαση της κοινωνίας, αφετέρου δε, **για την αποσύνδεση του αθλητισμού από οποιεσδήποτε άλλες ιδεολογίες και πεποιθήσεις.**

Μαρία Στυλιανού-Λοττίδη

**Επίτροπος Διοικήσεως και
Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**

Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων

Εθνική Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων